

Pårørendepolitik for borgere, der har et handicap

<u>1. Indledning</u>	2
<u>1.1. Indflydelse</u>	3
<u>1.2. Politikens rammer</u>	3
<u>2. De styrende perspektiver og værdier</u>	4
<u>2.1. Indflydelse, inddragelse og information</u>	4
<u>2.2. Rettigheder</u>	5
<u>2.3. Værdier i indsatsen</u>	5
<u>2.4. Etisk Kodeks</u>	7
<u>3. Den individuelle indsats</u>	7
<u>3.1. Handicapcenter København</u>	7
<u>3.1.1. Repræsentation</u>	8
<u>3.1.2. Indsatsen for børn og unge</u>	8
<u>3.1.3. Indsatsen for voksne</u>	9
<u>3.2. Socialforvaltningens hjemmepleje</u>	9
<u>3.3. Botilbud</u>	10
<u>3.3.1. Botilbud til børn og unge</u>	10
<u>3.3.2. Botilbud til voksne</u>	10
<u>4. De enkelte tilbud i Socialforvaltningen</u>	10

04-08-2009

Sagsnr.
2009-72194

Dokumentnr.
2009-442020

Sagsbehandler
Bitten Christensen

**Mål- og rammekontoret
for handicap og
psykiatri**

Bernstorffsgade 17, 4.
1592 København V

Telefon
3317 3219

E-mail
QU70@sof.kk.dk

EAN nummer
5798009683038

www.kk.dk

4.1. Centerråd	11
4.3. Bestyrelser	12
4.4. Tilfredshedsundersøgelser	12
5. Indsatsen i Københavns Kommune	12
5.1. Handicapråd	13
5.2. Ældreråd	13
5.3. Bruger- og Pårørendeorganisationer	13
5.4. Ad hoc-grupper	14

1. Indledning

Dette er Socialforvaltningens politik for, hvordan vi gerne vil samarbejde med pårørende til borgere, der har et handicap.

Borgere med handicap omfatter mennesker, der har en langvarig fysisk, psykisk, intellektuel eller sensorisk funktionsnedsættelse, som kan hindre dem i fuldt og effektivt at deltage i samfundslivet på lige fod med andre¹, og som derfor har behov for støtte og/eller vejledning i Socialforvaltningen

Udgangspunktet for politikken er dialog og samarbejde.

Formålet med pårørendepolitikken er at skabe større kvalitet i den indsats, vi yder i Socialforvaltningen. Pårørendepolitikken danner sammen med brugerpolitikken et grundlag for indsatsen over for borgere, der har et handicap

Pårørende kan være brugerens ægtefælle, samlevende, forældre, bedsteforældre, børn, børnebørn og søskende, eller de personer, som

---

¹ FN's konvention om rettigheder for personer med handicap.

brugeren selv ønsker skal være særlig godt informeret og inddraget i forhold til hans eller hendes situation.

Politikken her vedrører pårørende til børn, unge og voksne², der har et handicap, og som benytter de sociale tilbud i Socialforvaltningen. For børn og unge gælder, at den eller de, der har forældremyndigheden, er omfattet af *brugerpolitikken*. Det samme gør sig gældende for værger for voksne, for så vidt angår forhold, der er omfattet af værgemålet. Når vi i pårørendepolitikken refererer til *brugeren*, henviser vi til den borger, der har et handicap.

Pårørendepolitikken bygger på principper om, at de pårørende skal informeres, og – når det er relevant - inddrages i forbindelse med den sociale indsats. Information og inddragelse vil altid ske under hensyntagen til brugerens ret til selvbestemmelse.

Det er dog centralt, at pårørende i mange tilfælde har særlig viden om brugeren, og at den pårørende meget ofte er en central person og en vigtig ressource i brugerens tilværelse.

Pårørendepolitikken tager afsæt i Verdenserklæringen om menneskerettigheder, FN-konventionen om handicappedes rettigheder, FN's standardregler om lige muligheder for handicappede, national lovgivning, København Kommunes Handicappolitik, Københavns Kommunes Børne- og Ungepolitik og Københavns Kommunes værdigrundlag med de fire kerneværdier: Respekt, ligeværd, dialog og tillid.

1.1. Indflydelse

De pårørendes mulighed for at få indflydelse på handicaptilbudene og på kommunens hjælp til brugeren bygger både på lovgivningsmæssige rettigheder og på nogle grundlæggende værdier.

Der skelnes mellem to former for indflydelse:

- 1) Indflydelse på brugerens situation.
Her er tale om indflydelse i forhold til den konkrete sagsbehandling, udarbejdelsen af handleplaner mv. Her skal brugeren altid give sit samtykke, og medarbejderne skal løbende være i dialog med brugerne om, hvorvidt de pårørende skal inddrages og i hvilket omfang.
- 2) Indflydelse på det fælles.
Her er der tale om indflydelse på et organisatorisk niveau i form af handicapråd, centerråd, pårørenderåd,

---

² Børn er personer under 15 år, unge er de 15-17-årige, og voksne er fra 18 år og opefter.

pårørendeorganisationer, frivillige organisationer mv. Det kan handle om indflydelse på det enkelte tilbud eller på generelle forhold for borgere, der har et handicap. Endvidere kan der søges indflydelse gennem engagement i frivillige sociale organisationer og foreninger. Københavns Kommune har en generel forpligtigelse til at samarbejde med disse jf. servicelovens § 18. Indflydelse på det fælles er ikke betinget af brugerens samtykke.

1.2. Politikens rammer

Information, inddragelse og indflydelse er omdrejningspunkter i pårørendepolitikken.

Vi vil i Socialforvaltningen blive ved med at udvikle måder, som gør indflydelse og inddragelse muligt, både når det gælder den individuelle indsats, og når det handler om det fælles.

Det er dog helt centralt, at den enkelte brugers selvbestemmelse respekteres. Det er vigtigt at være opmærksom på, at der kan opstå dilemmaer mellem brugerens ret til selvbestemmelse og de pårørendes behov for information.

Pårørendepolitikken er under direkte indflydelse af overordnede værdier og perspektiver på området og centrerer omkring fire niveauer.

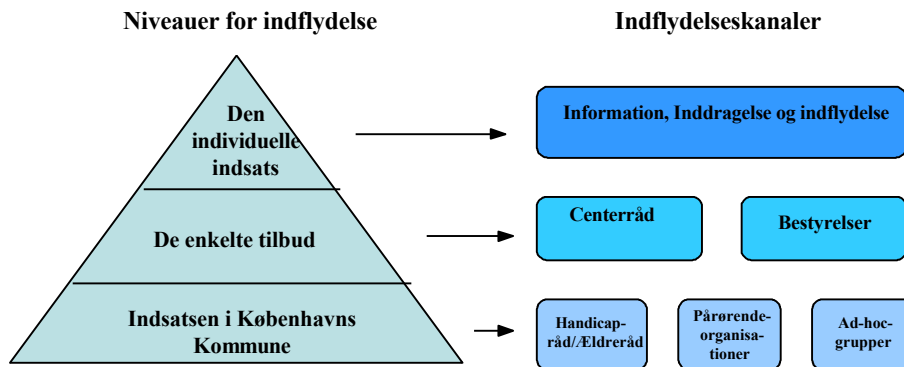
Perspektiver og værdier sætter rammerne for den samlede indsats på handicapområdet. Det handler om grundlæggende rettigheder fastsat ved lov og værdier i indsatsen. Perspektiverne og værdierne har betydning for den indflydelse, man kan søge, både når det gælder den enkelte brugers situation og det fælles.

Den individuelle indsats vedrører det direkte møde mellem pårørende og medarbejdere i Københavns Kommune, herunder mulighederne for indflydelse i forhold til brugerens sag.

De enkelte tilbud i Socialforvaltningen handler om de mere formelle fora i tilbudene. Her er der mulighed for at søge indflydelse på de enkelte tilbuds indhold og tilrettelæggelse.

Indsatsen i Københavns Kommune vedrører den overordnede planlægning på området. Vi tilrettelægger indsatsen ud fra lovgivningen og ud fra kommunens overordnede værdier på området og ud fra de behov, som borgerne i kommunen har.

De styrende perspektiver og værdier

Nedenfor uddyber vi de fire niveauer.

2. De styrende perspektiver og værdier

2.1. Indflydelse, inddragelse og information

Rammerne for de pårørendes mulighed for indflydelse, inddragelse og information er fastsat i lovgivningen. Brugerens ret til selvbestemmelse er en grundlæggende rettighed. De pårørendes mulighed for at få information og blive inddraget i forhold til borgerens sag er underordnet brugerens ret til selvbestemmelse.

Medarbejdere i Københavns Kommune er omfattet af tavshedspligt (jf. forvaltningslovens § 27). Det betyder, at oplysninger om brugerens private forhold kun kan videregives til eksempelvis pårørende, hvis brugeren er indforstået hermed.

Der er enkelte undtagelser. Hvis en bruger fx er til fare for sig selv eller andre, eller hvis videregivelsen er et nødvendigt led i sagens behandling, kan tavshedspligten tilsidesættes. (Jf. forvaltningslovens § 28 stk. 2). I praksis vil det dog oftest være andre myndigheder, der informeres, i de tilfælde hvor tavshedspligten tilsidesættes.

Det betyder, at medarbejderne ikke kan videregive personlige oplysninger uden et samtykke fra brugeren. Dog vil pårørende altid kunne få overordnede og generelle oplysninger. Fx om hvilke tilbud der findes til personer med en bestemt problemstilling, information om hvornår medarbejderne normalt vil kontakte politiet, eller om procedurer ved indlæggelse på hospital.

2.2. Rettigheder

Københavns Kommune arbejder på handicapområdet ud fra nogle grundlæggende sociale rettigheder, der er gældende for alle borgere i København. Den enkelte betragtes som et menneske med sociale behov, som har brug for at indgå i konstruktive, sociale relationer. Vi

anser derfor personer i brugerens netværk som en vigtig ressource.

Medarbejderne skal arbejde aktivt på at inddrage de pårørende, så de kan indgå i konstruktive sociale netværk for brugeren. Det er brugeren selv, der afgør, hvem i det sociale netværk den pågældende ønsker at inddrage. Brugerens ønsker kan dog ændre sig undervejs, og medarbejderne skal derfor løbende indgå i dialog med brugeren om, hvorvidt de pårørende skal inddrages og i hvilket omfang.

Den pårørende er en central kilde til information og spiller en vigtig rolle i forhold til at sikre en helhedsorienteret indsats. Den pårørende kan sidde med vigtige brikker til at forstå brugerens livssituation, som kan være afgørende i forhold til at planlægge den rigtige, fremadrettede indsats.

Derfor betragter vi i Socialforvaltningen pårørende som værdifulde samarbejdspartnere, der kan være en støtte for brugerne i hverdagen.

2.3. Værdier i indsatsen

Pårørendepolitikken følger Københavns Kommunes værdigrundlag. Her er kerneværdierne i mødet med brugerne: Respekt, ligeværd, dialog og tillid.

Værdierne afspejles i vores tilbud og kommer bl.a. også til udtryk i Københavns Kommunes Handicappolitik, hvor målsætningerne er:

- At borgere med handicap sikres samme rettigheder og vilkår som andre ved i videst muligt omfang at kunne tage vare for sit eget liv, at have valgmuligheder og indflydelse på kommunens serviceydelser samt at have mulighed for at leve et godt, sundt og indholdsrigt liv på egne præmisser med nødvendig støtte.
- At styrke samarbejde mellem bruger, pårørende og medarbejdere for at sikre brugerne af Københavns Kommunes bo- og dagtilbud for mennesker med handicap størst mulig inddragelse og medbestemmelse i forhold, som har betydning i deres hverdag.

På handicapområdet foregår der løbende drøftelser af hvilke værdier, der skal være omdrejningspunktet for den socialfaglige indsats. På en temadag med deltagelse af brugere, pårørende og medarbejdere blev alle parter enige om tre centrale værdier for den direkte relation mellem bruger, pårørende og medarbejder: *Åbenhed, respekt og ansvarlighed.*

Åbenhed er

- at have en løbende dialog mellem bruger, pårørende og medarbejder
- at samarbejde - også når der er uenighed
- at sikre brugerne adgang til relevante oplysninger og at dele succeser og udfordringer.

Respekt er

- at opfatte det enkelte menneske som enestående med ret til at bestemme over sit liv og sit helbred
- at vise tillid i samarbejdet mellem bruger, pårørende og medarbejder
- at alle parter har mulighed for at udtrykke sine holdninger og synspunkter, selv om man har forskellige værdier og forskellige ting at tilbyde
- at udvise omsorg og støtte, selv når man er uenig
- at praktisere åbenhed, dialog og samarbejde i indfrielsen af fælles mål.

Ansvarlighed er

- at alle tager et personligt ansvar for at nå den bedste løsning
- at medarbejderne lever op til rollen som professionelle og er til stede, når brugere og pårørende har behov for hjælp, støtte og omsorg
- at man åbent og respektfuldt står ved sine handlinger og konsekvenserne af dem.

I Socialforvaltningen vil vi gerne have at vores indsats karakteriseres af de tre værdier. Derfor stiller vi nogle krav, som gennemgås i de følgende afsnit.

2.4. Etisk Kodeks

Medarbejderne har som nævnt en omsorgspligt og kan i det daglige arbejde havne i en række dilemmaer.

For at være rustet til at håndtere disse dilemmaer, har Socialforvaltningen udarbejdet et Etisk Kodeks. Det skal ses som en fælles handlingsramme for alle ansatte i Socialforvaltningens bo- og dagtilbud for borgere, der har et handicap.

”Det etiske kodeks skal inspirere og vække til eftertanke samt give alternative handlemuligheder i forhold til de etiske problemstillinger, der melder sig i mødet med borgeren” (Etiks Kodeks).

De grundlæggende principper er:

- Respekt for selvbestemmelse
- Hensyn til fysisk og psykisk integritet
- Agtelse for værdighed
- Omsorg for det sårbare liv.

3. Den individuelle indsats

Den første kontakt med Socialforvaltningen finder som oftest sted i Handicapcentret eller i Hjemmeplejevisitationen.

3.1. Handicapcenter København

I Handicapcenter København behandles ansøgninger og spørgsmål om hjælp i forhold til den sociale lovgivning. De pårørende vil ofte være involveret, når der etableres kontakt til Handicapcentret.

Målet er, at brugerne oplever de grundlæggende rettigheder som en reel mulighed, og at de indsatser, som sættes i gang, opleves som nødvendige og relevante.

Det er afgørende, at brugeren oplever en helhedsorienteret indsats, og at brugeren har mulighed for at få indflydelse på den indsats, som sættes i gang.

Handicapcentret koordinerer med relevante samarbejdsparter og sikrer, at brugeren inddrages. Indsatsen skal målrettes, og det forudsætter en løbende dialog mellem bruger og medarbejdere på Handicapcentret. Pårørende inddrages i det omfang, brugeren ønsker det.

Gennem Handicapcentret kan borgere, der har et handicap, søge en bred vifte af tilbud:

- Vejledning og rådgivning
- Hjælpemidler
- Ledsagerordning
- Afholdelse af merudgifter
- Tabt arbejdsfortjeneste til forældre til børn med handicap
- Dagtilbud
- Botilbud
- Aflastning
- Døgnanbringelse
- Handicaphjælperordning

3.1.1. Repræsentation

Alle har mulighed for at lade sig repræsentere af andre (forvaltningslovens § 8). Repræsentationen kan ske i form af en bisidder og/eller en partsrepræsentant. Brugeren udpeger selv vedkommende.

En bisidder er en person, som deltager i mødet en støtte. En bisidder lytter, gør notater og giver råd, men har ikke taleret eller selvstændige funktioner i forhold til den myndighed, der holdes møde med.

En partsrepræsentant påtager sig - på samme måde som en advokat - at føre sagen. Det betyder, at det er partsrepræsentanten, der skal høres i sagen, og som modtager afgørelsen. Det er muligt at lade sig repræsentere under hele sagen eller under en del af den, fx ved et enkelt møde.

Handicapcentret kan dog forlange, at brugeren også selv medvirker, når dette er af betydning for sagens afgørelse.

3.1.2. Indsatsen for børn og unge

Børn og unge, der har et handicap, skal sikres samme muligheder som jævnaldrende (servicelovens § 19).

Socialforvaltningen har en generel forpligtigelse til at tilbyde gratis familieorienteret rådgivning til alle familier og skal derudover tilbyde undersøgelse og behandling af bl.a. børn og unge med handicap (servicelovens § 11). Der er mulighed for at iværksætte forskellige støtteforanstaltninger, som spænder fra praktisk eller pædagogisk støtte til aflastnings- og døgnophold (servicelovens § 52).

Når der skal iværksættes særlig støtte til barnet eller den unge har Handicapcentret en forpligtigelse til at overveje, hvordan familie og netværk kan inddrages systematisk (servicelovens § 47).

Sagsbehandleren i Handicapcentret skal også inddrage barnet eller den unge og dennes synspunkter, når der skal ydes særlig støtte. Inden en støtteforanstaltning iværksættes, skal der være en samtale med barnet eller den unge (jf. servicelovens § 48). Unge skal give samtykke, inden der kan iværksættes en støtteforanstaltning.

Handleplaner

Inden der igangsættes foranstaltninger efter servicelovens § 52, § 58 og § 76, skal Handicapcentret udarbejde en handleplan (jf. servicelovens § 140).

Handleplanen skal angive varigheden og formålet med indsatsen, og opstille mål og delmål i forhold til barnets eller den unges:

- udvikling og adfærd
- familieforhold

- skoleforhold
- sundhedsforhold
- fritid og venskaber

Andre forhold kan inkluderes, hvis de skønnes relevante. I særlige tilfælde kan handleplanen også omfatte støtteordninger over for barnets eller den unges familie.

Hvis barnet eller den unge skal anbringes uden for hjemmet, skal forældrene endvidere tilbydes en særskilt plan for støtten (jf. servicelovens § 140 stk. 8).

Handleplanerne skal løbende følges op, og Handicapcentret har en koordinerende funktion i forhold til at sikre samarbejde med relevante parter.

3.1.3. Indsatsen for voksne

Handleplaner

For borgere, der har et handicap, vil der ofte være mange professionelle involveret, og det er derfor afgørende, at der sker en løbende koordinering. I henhold til servicelovens § 141 stk. 2 skal brugeren tilbydes en handleplan, når der ydes hjælp efter servicelovens bestemmelser for voksne.

Det er sagsbehandleren i Handicapcentret, som er ansvarlig for udarbejdelsen af den sociale handleplan.

Handleplanen er et redskab, der skal skabe sammenhæng i den indsats, der sættes i gang. Handleplanerne medvirker også til øget brugerinddragelse.

3.2. Socialforvaltningens hjemmepleje

Socialforvaltningen hjemmepleje yder personlig og praktisk hjælp til borgere i aldersgruppen 18-65 år, som har betydelige fysiske eller psykiske handicap, som kan være medfødte eller pludseligt opstået.

Hvis en borger har brug for hjælp, går ansøgningen gennem Socialforvaltningens Hjemmeplejevisitation. Henvendelsen kan komme fra borgeren selv, pårørende, praktiserende læge, sygehuse eller fra Socialforvaltningens kommunale leverandørvirksomhed. Borgeren får besøg af en visitator, der vurderer borgerens funktionsniveau, hvorvidt borgeren kan få hjemmehjælp, samt hvilke hjemmehjælpsydelse, borgeren er berettiget til. Efterfølgende afgør visitatoren, hvilken hjælp der kan gives, og afgørelsen sendes til borgeren vedlagt en klagevejledning.

3.3. Botilbud

Socialforvaltningen har en række botilbud til børn, unge og voksne, hvor de pårørende kan inddrages i det omfang, brugeren ønsker det.

3.3.1. Botilbud til børn og unge

Der foregår et løbende samarbejde omkring det enkelte barn eller den enkelte unge mellem ledelse og medarbejdere og forældremyndighedsindehaveren. Omfanget af kontakten og informationen til forældrene drøftes og tilrettelægges på faste kontakt- og behandlingsmøder.

Pårørende kan inddrages i møderne, hvis barnet eller den unge og forældremyndighedsindehaveren giver samtykke. Derudover afholdes der flere steder pårørendearrangementer.

3.3.2. Botilbud til voksne

På kommunens bocentre og bosteder arbejdes der med pædagogiske handleplaner, der danner rammen for det daglige arbejde med beboeren. De pædagogiske handleplaner udarbejdes så vidt muligt i tæt samarbejde med beboeren og omhandler bl.a. kontakten med de pårørende. I nogle tilfælde vil det være naturligt at inddrage pårørende i de samtaler, der ligger til grund for udarbejdelsen.

Samarbejdet med pårørende foregår også ved de samtaler om beboerens situation, som botilbuddene skal indbyde beboeren og pårørende til - under forudsætning af, at beboeren giver sit samtykke til det.

Flere steder afholdes der endvidere særlige arrangementer, hvor beboerne kan invitere de pårørende.

4. De enkelte tilbud i Socialforvaltningen

De pårørende kan have behov for viden om, hvilke muligheder der eksisterer på handicapområdet. Og de kan have brug for råd og vejledning om procedurer og regler. Derfor skal Handicapcenter København afholde pårørendearrangementer, hvor der informeres om generelle procedurer og tilbud i Socialforvaltningen, eller hvor der er drøftelser af og information om et specifikt emne.

Rammerne for indflydelse i de enkelte centre skal klart defineres og nedskrives. Det er i den forbindelse afgørende, at der også er åbenhed i forhold til de områder, hvor der *ikke* er mulighed for indflydelse. Åbenhed er en forudsætning for dialog og diskussion. Pårørende skal sikres adgang til relevant information, og alle tilbud i Socialforvaltningen skal derfor udarbejde en informationsmappe, hvor

pårørende kan søge information om stedets værdigrundlag og generelle procedurer på stedet, rettigheder mv.

4.1. Centerråd

Socialforvaltningens tilbud til børn, unge og voksne borgere med handicap er organiseret i en række centre. På hvert af disse centre skal der etableres et centerråd.

Centerrådet i Handicapcenter København er nedsat som led i Københavns Kommunes bestræbelser på at udbygge brugerinddragelsen i handicapindsatsen. Centerrådet har i alt 11 medlemmer samt 10 suppleanter/stedfortrædere. Fra Handicapcentret deltager handicapcenterchefen og fire medarbejderrepræsentanter, mens Danske Handicaporganisationer (DH) udpeger 6 repræsentanter. Der udpeges 5 suppleanter, der kan indtræde ved et DH-medlems forfald til centerrådsmøder eller ved varigt forfald i valgperioden, samt 4 stedfortrædere for Handicapcentrets medlemmer.

Formålet er at sikre brugerne en rådgivende rolle i forhold til Handicapcentrets daglige såvel som fremadrettede virke og således styrke en løbende dialog mellem brugere og Handicapcenter.

De øvrige centerråd skal bestå af beboere, pårørende, medarbejdere og ledere. Formålet med centerrådene er at skabe et hørings- og dialogforum, hvor medarbejdere, brugere og pårørende har mulighed for at blive orienteret, hørt og drøfte spørgsmål vedrørende centret. Samtidig kan centerrådene bruges til at drøfte den overordnede udvikling i kommunens indsats i bo- og dagtilbud eller andre emner af generel interesse

4.2. Pårørenderåd

Der skal nedsættes pårørenderåd på de enkelte botilbud, hvis mindst to pårørende ønsker det. Den enkelte pårørende skal have brugerens samtykke for at stille op til pårørenderådet. Pårørenderådene kan bl.a. bruges til værdimæssige og etiske drøftelser, men også andre emner, der har betydning for brugernes hverdag kan tages op. Samtidig kan pårørenderådene høres eller orienteres om generelle forhold vedrørende tilbuddets drift og udvikling, fx driftsbudget, større fysiske ændringer, omfanget af magtanvendelser, tilsynsrapporter mv. Pårørenderådene skal være med til at sikre, at alle brugeres interesser tilgodeses.

Pårørenderådene må ikke drøfte forhold eller oplysninger vedrørende den enkelte bruger, og de temaer, som drøftes i pårørenderådet, må ikke krænke brugerens selvbestemmelse. I pårørenderådene skal der altid være en medarbejder repræsenteret, som skal sikre, at indholdet af

møderne er i overensstemmelse med retningslinierne.

4.3. Bestyrelser

På dag- og botilbudsområdet findes en række selvejende institutioner, der har indgået samarbejdsaftale eller driftsoverenskomst med Københavns Kommune. Flere steder er brugere og pårørende engageret i stedernes bestyrelser. Det giver mulighed for indflydelse på driften af tilbudet i henhold til bestyrelsens vedtægter.

4.4. Tilfredshedsundersøgelser

Vi ønsker i Socialforvaltningen løbende at forbedre kvaliteten af vores tilbud. Derfor skal alle centre udarbejde hhv. bruger- og pårørendetilfredshedsundersøgelser.

Tilfredshedsundersøgelserne belyser brugernes og de pårørendes tilfredshed med kvaliteten af ydelserne, og resultaterne vil ligge til grund for centrets videre udviklingsarbejde.

Tilfredshedsundersøgelserne gennemføres på en sådan måde, at brugere og pårørende i videst muligt omfang får mulighed for at deltage.

5. Indsatsen i Københavns Kommune

Københavns Kommune er forpligtet til at sikre brugere mulighed for indflydelse på, hvordan vi tilrettelægger og udnytter tilbudene. (servicelovens § 16 ff.).

Det betyder, at der skal være en dialog med brugere og pårørende, herunder bruger- og pårørendeorganisationer, med henblik på at inddrage brugernes og de pårørendes viden og erfaringer. Formålet er at sikre den bedst mulige varetagelse af brugernes forskellige behov for behandling og social støtte i hverdagen.

Socialforvaltningen ønsker løbende at videreudvikle rammerne for –inddragelse af brugere og pårørende. Det er afgørende, at brugere og pårørende oplever en reel mulighed for indflydelse, og at der foregår en konstruktiv dialog. Det er ligeledes vigtigt at sikre, at vi har den bredest mulige repræsentation, når vi går i dialog med brugere og pårørende om den samlede indsats.

Kommunen har det overordnede ansvar for at planlægge en samlet indsats inden for rammerne af loven, kapacitet, faglighed og økonomi. Det er afgørende, at både nuværende og kommende brugere kan tilbydes den fornødne støtte, og at deres retssikkerhed tilgodeses. Der kan derfor være hensyn i forhold til den samlede indsats på området,

som vægter højere end individuelle hensyn. Derfor er der også områder, hvor der ikke er mulighed for at få indflydelse.

5.1. Handicapråd

Københavns Kommune har i 2006 nedsat et handicapråd. Handicaprådet rådgiver Borgerrepræsentationen om alle handicappolitiske spørgsmål, ligesom Handicaprådet skal høres om initiativer, som har betydning for mennesker med handicap (jf. retssikkerhedslovens § 37a).

I København består Handicaprådet af 14 medlemmer. Paraplyorganisationen Danske Handicaporganisationer er repræsenteret i rådet med syv medlemmer, mens de øvrige syv medlemmer er repræsentanter for hvert af de syv politiske udvalg i Borgerrepræsentationen.

5.2. Ældreråd

Der er nedsat 12 ældreråd i Københavns Kommune (jf. retssikkerhedslovens § 30 ff.). Kommunalbestyrelsen skal høre ældrerådene i alle de spørgsmål, der handler om forhold for borgere, der er fyldt 60 år. Ældrerådene rådgiver kommunalbestyrelsen. Det kan for eksempel være i spørgsmål om boliger, plejehjem, beskyttede boliger, hospitalsforhold, trafik- og miljøspørgsmål.

Socialudvalget orienterer ældrerådene om status og udvikling på områder, der vedrører borgere over 60 år. Socialudvalget hører endvidere ældrerådene om nye forslag, der vedrører over 60-årige, herunder handicapområdet.

5.3. Bruger- og Pårørendeorganisationer

Bruger- og pårørendeorganisationerne er centrale i forhold til både den nationale og den kommunale indsats. Organisationerne understøtter på hver sin måde rettighederne for borgere, der har et handicap. Organisationerne tilbyder forskellige arrangementer og netværk for borgere, der har et handicap, og for pårørende og medarbejdere. Pårørendeorganisationerne støtter også pårørende, bl.a. gennem netværk med andre i lignende situationer.

Ved at engagere sig i bruger- og pårørendeorganisationer får den enkelte mulighed for at få indflydelse på *det fælles*.

Bruger- og pårørendeorganisationerne er vigtige, uafhængige samarbejdspartnere for Københavns Kommune, som bidrager til at gøre opmærksom på aktuelle behov og problemstillinger. De kan tilføre en væsentlig dimension i forhold til nytænkning og helhedsorientering i indsatsen.

Københavns Kommune støtter forskellige organisationer økonomisk. En gang om året uddeler vi de såkaldte § 18 midler, der ydes til forskellige former for frivilligt socialt arbejde. Midlerne ydes som tilskud til fx. leje af lokaler, aktiviteter eller lignende.

5.4. Ad hoc-grupper

Der nedsættes allerede i dag forskellige former for arbejdsgrupper og følgegrupper, der bidrager til at udvikle indsatsen for borgere med handicap. Grupperne kan have forskellige karakter, alt efter om formålet er at evaluere eksisterende metoder eller at udvikle nye initiativer.

Der skal skabes mulighed for øget brugerindflydelse og -inddragelse i diverse ad hoc-grupper på handicapområdet i Socialforvaltningen. Brugere skal have mulighed for at deltage fx i arbejdsgrupper, som har relevans for den enkelte.

Vi skal derfor i højere grad nedsætte ad hoc-grupper, der kan evaluere tilbud, som er i gang, eller komme med forslag til nye initiativer. Hensigten med ad hoc-grupperne er at understøtte nye ideer og sætte større fokus på brugernes behov. For at skabe sammenhæng bør grupperne så vidt muligt nedsættes med udgangspunkt i og med tilknytning til handicaporganisationerne.

Faktaboks - Værgemål

For børn og unge er forældremyndighedsindehaverne værger (værgemållovens § 2). Forældremyndighedsindehaverne skal skabe de bedst mulige betingelser for barnet eller den unges udvikling og trivsel, og kan træffe beslutning om pågældendes personlige forhold (forældreansvarslovens § 2).

For voksne kan der iværksættes værgemål, hvis den enkelte ikke er i stand til at varetage sine anliggender (værgemållovens § 5).

En anmodning om iværksættelse af værgemål kan fremsættes af:

- den pågældende selv,
- dennes ægtefælle, børn, forældre, søskende eller andre blandt de nærmeste,
- værger eller en særlig værger,
- kommunalbestyrelsen eller
- politimesteren (politidirektøren), jf. værgemållovens § 16.

En værger skal varetage brugerens anliggender i relation til de områder, som er vedtaget i værgemålet. Det kan være i forhold til:

- Økonomiske forhold
- Personlige anliggender

Hvis den enkelte bruger har behov for støtte til at administrere sin økonomi, kan der iværksættes samværger (værgemållovens § 7). Samværger betyder, at brugeren og værger handler sammen. Ved et værgemål efter §§ 5 og 7 er den enkelte bruger fortsat myndig. Det betyder, at værgemålet ikke er et indgreb i selvbestemmelsesretten.

Hvis der er risiko for, at en bruger udsætter sine økonomiske forhold for fare eller bliver udnyttet økonomisk kan vedkommende fratages sin handleevne (værgemållovens § 6). Hvis man fratages handleevnen, er man umyndiggjort og kan dermed ikke råde over sin egen økonomi.